

Ewa Pałasz-Rutkowska

Cesarz Meiji (1852-1912). Wizerunek władcy w modernizowanej Japonii

WUW, Warszawa 2012

(Aneks 2 - tłum. z japońskiego EPR)

Aneks 2

Akt o domu cesarskim *Kōshitsu tenpan*¹

My, Cesarz, wstąpiliśmy na tron naszego Cesarstwa Japonii, ciesząc się łaską Niebios, a dziedziczeni w jednej linii od dziesięciu tysięcy pokoleń. Podstawowe zasady domu cesarskiego zostały ustalone raz na zawsze, gdy nasi cesarscy przodkowie kładli podwaliny państwa, i jako nauka naszych przodków lśnią one po dziś dzień, jak słońce i gwiazdy. By utrwalić na wieczność te podstawy, po zasięgnięciu opinii doradców Tajnej Rady, zatwierdzamy dziś *Akt o domu cesarskim*, a kolejne pokolenia – synowie i wnukowie będą go przestrzegać.

(podpis Cesarza i Pieczęć Cesarska)

11 lutego 1889 roku

| *AKT O DOMU CESARSKIM*

Rozdział 1. DZIEDZICZENIE TRONU

Artykuł 1. Tron cesarski Wielkiej Japonii dziedziczą mężczyźni z męskiej linii dynastycznej cesarskich przodków.

Artykuł 2. Tron cesarski przekazuje się najstarszemu synowi Cesarza.

Artykuł 3. W sytuacji gdy nie ma najstarszego syna Cesarza, tron przekazuje się najstarszemu synowi najstarszego syna Cesarza. Gdy nie ma najstarszego syna Cesarza ani żadnego z jego potomków, tron przekazuje się następnemu synowi cesarskiemu i jego potomkom. Zasada ta stosuje się do wszystkich pozostałych potomków.

1 | Ihara Yoriaki, *Kōshitsu jiten* (Słownik domu cesarskiego), Fuzanbō, Kyōto 1982; Itō Hirobumi, *Commentaries on the Constitution of the Empire of Japan*, s. 172–184.

Artykuł 4. Pierwszeństwo dziedziczenia tronu mają potomkowie Cesarza z prawego łoża. Potomkowie cesarscy z nieprawego łoża dziedziczą tron cesarski tylko wtedy, gdy nie ma prawowitych potomków cesarskich.

Artykuł 5. W sytuacji gdy Cesarz nie ma potomków, tron przekazuje się bratu cesarskiemu lub jego potomkom.

Artykuł 6. W sytuacji gdy nie ma brata Cesarza ani jego potomków, tron przekazuje się stryjowi cesarskiemu lub jego potomkom.

Artykuł 7. Gdy nie ma stryja Cesarza lub jego potomków, tron, zgodnie z powyższym, przekazuje się kolejnemu, najbliższemu spokrewnionemu z Cesarzem członkowi Rodziny Cesarskiej.

Artykuł 8. Odnośnie wyżej wspomnianego brata, pierwszeństwo mają potomkowie z prawego łoża przed potomkami z łoża nieprawego, i starsi przed młodszymi.

Artykuł 9. Jeśli Dziedzic Tronu cierpi na nieuleczalną, ciężką chorobę psychiczną lub fizyczną lub gdy pojawi się inny ważny powód, można, zgodnie z powyższymi artykułami, zmienić kolejność dziedziczenia po zasięgnięciu opinii Rady Rodziny Cesarskiej i doradców Tajnej Rady.

ROZDZIAŁ 2. ZAJĘCIE POZYCJI WŁADCY I INTRONIZACJA

Artykuł 10. Gdy umiera Cesarz, Dziedzic Tronu niezwłocznie zajmuje pozycję władcy i przejmuje święte przedmioty cesarskich przodków.

Artykuł 11. Uroczystość Intronizacji i Wielkie Święto Dziękczynienia odbywają się w Kioto.

Artykuł 12. Po zajęciu pozycji władcy przez Dziedzica Tronu wprowadza się nową erę i, zgodnie z ustaleniami z 1868 roku, nie zmienia się jej przez całe panowanie Cesarza.

ROZDZIAŁ 3. PEŁNOLETNOŚĆ, WYZNACZENIE CESARZOWEJ I NASTĘPCY TRONU

Artykuł 13. Cesarz, Następca Tronu i Wnuk Następca Tronu osiągają pełnoletność po ukończeniu 18. roku życia.

Artykuł 14. Członkowie Rodziny Cesarskiej, poza wymienionymi w poprzednim artykule, stają się pełnoletni po ukończeniu 20. roku życia.

Artykuł 15. Syna cesarskiego będącego Dziedzicem nazywa się Następcą Tronu, a gdy nie ma Następcy Tronu, wnuka cesarskiego będącego Dziedzicem nazywa się Wnukiem Następcą Tronu.

Artykuł 16. Cesarzową, Następcę Tronu i Wnuka Następcę Tronu wyznacza się poprzez ogłoszenie edyktu cesarskiego.

ROZDZIAŁ 4. TYTUŁOWANIE

Artykuł 17. Cesarza, Cesarzową Babkę, Cesarzową Matkę i Cesarzową tytułuje się „Jego/Jej Cesarska Wysokość”.

Artykuł 18. Następcę Tronu i Jego Małżonkę, Wnuka Następcę Tronu i Jego Małżonkę, Książąt Cesarskich i Ich Małżonki, Księżniczki Cesarskie, Książąt i Ich Małżonki, Księżniczki tytułuje się „Jego/Jej Książęca Wysokość”.

ROZDZIAŁ 5. REGENT (*SESSHŌ*)

Artykuł 19. Gdy Cesarz jest niepełnoletni, powołuje się Regenta. W sytuacji gdy Cesarz nie może rządzić samodzielnie, a przyczyna tego stanu rzeczy utrzymuje się przez długi czas, powołuje się Regenta, po konsultacji z Radą Rodziny Cesarskiej i doradcami Tajnej Rady.

Artykuł 20. Regentem mianuje się Następcę Tronu lub Wnuka Następcę Tronu, którzy osiągnęli pełnoletność.

Artykuł 21. W sytuacji gdy nie ma Następcy Tronu ani Wnuka Następcy Tronu lub gdy nie osiągnęli oni jeszcze pełnoletności, Regentem mianuje się inną osobę w następującej kolejności:

1. Księżęta Cesarscy i Księżęta
2. Cesarzowa
3. Cesarzowa Matka
4. Cesarzowa Babka
5. Księżniczki Cesarskie i Księżniczki.

Artykuł 22. Podczas mianowania Regentem mężczyzny z Rodziny Cesarskiej obowiązują ta sama kolejność, co w przypadku dziedziczenia tronu cesarskiego. To samo dotyczy kobiet z Rodziny Cesarskiej.

Artykuł 23. Prawo mianowania Regentem kobiety z Rodziny Cesarskiej ograniczone jest do kobiet niezamężnych.

Artykuł 24. W sytuacji gdy najbliższy spokrewniony z Cesarzem członek Rodziny Cesarskiej nie osiągnął jeszcze pełnoletności lub istnieje jakakolwiek przeszkoda do jego mianowania, Regentem mianuje się innego członka Rodziny Cesarskiej. Potem, nawet gdy najbliższy spokrewniony członek Rodziny Cesarskiej osiągnie pełnoletność lub zniknie przeszkoda do jego mianowania, nie można przekazać tej funkcji nikomu, z wyjątkiem Następcy Tronu i Wnuka Następcy Tronu.

Artykuł 25. Jeśli Regent lub osoba mogąca zostać Regentem cierpi na ciężką chorobę psychiczną lub fizyczną lub gdy pojawi się inny ważny powód, można zmienić kolejność uprawnionych do mianowania po konsultacji z Radą Rodziny Cesarskiej i doradcami Tajnej Rady.

ROZDZIAŁ 6. GUWERNER (*TAIFU*)

Artykuł 26. Gdy Cesarz jest niepełnoletni, wyznacza się Guwernera i powierza mu jego wychowanie.

Artykuł 27. W sytuacji gdy, zgodnie z wolą poprzedniego Cesarza, żaden Guwerner nie był wyznaczony, Regent może go mianować po zasięgnięciu opinii Rady Rodziny Cesarskiej i doradców Tajnej Rady.

Artykuł 28. Ani Regent, ani jego potomkowie nie mogą być wyznaczeni na Guwernera.

Artykuł 29. Regent nie może zwolnić z pełnienia obowiązków Guwernera, nie zasięgnąwszy opinii Rady Rodziny Cesarskiej i doradców Tajnej Rady.

ROZDZIAŁ 7. RODZINA CESARSKA (*KŌZOKU*)

Artykuł 30. Rodzinę Cesarską stanowią: Cesarzowa Babka (*taikōtaigō*), Cesarzowa Matka (*kōtaigō*), Cesarzowa (*kōgō*), Następcza Tronu (*kōtaishi*) i Jego Małżonka (*kōtaishihhi*), Wnuk Na-

stępca Tronu (*kōtaison*) i Jego Małżonka (*kōtaisonhi*), Książęta Cesarscy (*shinnō*) i Ich Małżonki (*shinnōhi*), Księżniczki Cesarskie (*naishinnō*), Książęta (*ō*) i Ich Małżonki (*ōhi*) oraz Księżniczki (*joō/nyōō*).

Artykuł 31. Poczawszy od dzieci cesarskich po praprawnuki, mężczyzn nazywa się Książętami Cesarskimi, a kobiety Księżniczkami Cesarskimi. W pokoleniach dalszych niż piąte, mężczyzn nazywa się Książętami, a kobiety Księżniczkami.

Artykuł 32. Gdy tron przejmie Cesarz z linii bocznej, jego braciom i siostrom, będącymi dotychczas Książętami i Księżniczkami, nadane zostaną na polecenie Cesarza tytuły Książąt Cesarskich i Księżniczek Cesarskich.

Artykuł 33. Informacje o narodzinach, imionach, małżeństwach i zgonach w Rodzinie Cesarskiej podaje do wiadomości publicznej Minister Dworu Cesarskiego.

Artykuł 34. *Księga Dynastii Cesarskiej (Kōōfu)* i dokumenty dotyczące poprzednich artykułów przechowywane są w Bibliotece Cesarskiej (Zushoryō).

Artykuł 35. Cesarz kontroluje Rodzinę Cesarską.

Artykuł 36. Gdy powołany jest Regent, to on wypełnia postanowienia poprzedniego artykułu.

Artykuł 37. Cesarz poleca urzędnikom dworu cesarskiego wychowanie dzieci z Rodziny Cesarskiej, chłopców i dziewczynek, które nie mają ojca. Cesarz może zatwierdzić Opiekuna wybranego przez rodziców tych dzieci lub wybrać go sam.

Artykuł 38. Opiekun z Rodziny Cesarskiej musi być pełnoletni.

Artykuł 39. Małżeństwa członków Rodziny Cesarskiej ograniczone są do Rodziny Cesarskiej i rodów arystokratycznych, które, zgodnie z wolą cesarską, uzyskały specjalnie zezwolenie.

Artykuł 40. Małżeństwa członków Rodziny Cesarskiej wymagają zgody Cesarza.

Artykuł 41. Reskrypt cesarski zezwalający na małżeństwo członków Rodziny Cesarskiej kontrasygnuje Minister Dworu Cesarskiego.

Artykuł 42. Członkowie Rodziny Cesarskiej nie mogą adoptować dzieci.

Artykuł 43. Gdy członek Rodziny Cesarskiej ma zamiar podróżować poza granicami kraju, musi uzyskać zgodę Cesarza.

Artykuł 44. Jeśli kobieta z Rodziny Cesarskiej poślubi poddanego, przestaje być jej członkiem. Jednakże na podstawie szczególnej łaski cesarskiej może zatrzymać tytuł Księżniczki Cesarskiej lub Księżniczki.

ROZDZIAŁ 8. DZIEDZICZNY MAJĄTEK CESARSKI

Artykuł 45. Nie można dzielić ani darować zarówno ziemi, jak i nieruchomości uznanych za Dziedziczny Majątek Cesarski.

Artykuł 46. Ziemię i nieruchomości, które mają być włączone do Dziedzicznego Majątku Cesarskiego, określa Cesarz reskryptem cesarskim, po zasięgnięciu opinii doradców Tajnej Rady, a ogłasza to publicznie Minister Dworu Cesarskiego.

ROZDZIAŁ 9. WYDATKI DOMU CESARSKIEGO

Artykuł 47. Wszelkie wydatki domu cesarskiego, zgodnie z ustaloną wysokością, pokrywa się ze Skarbu Państwa.

Artykuł 48. Budżet, sprawozdania finansowe i kontrola wydatków domu cesarskiego oraz inne regulacje są zgodne z postanowieniami *Ustawy o finansach domu cesarskiego*.

ROZDZIAŁ 10. SPRAWY SPORNE I DYSCYPLINARNE W RODZINIE CESARSKIEJ

Artykuł 49. Sprawy sporne w kwestiach cywilnych pomiędzy członkami Rodziny Cesarskiej rozstrzyga powołany zgodnie z wolą Cesarza sędzia w Ministerstwie Dworu Cesarskiego. Decyzja wchodzi w życie po uzyskaniu sankcji cesarskiej.

Artykuł 50. Sprawy sporne w kwestiach cywilnych skierowane przeciw członkowi Rodziny Cesarskiej przez osobę prywatną rozstrzyga Tokijski Sąd Powszechny (Tōkyō Kōsoin). Członek Rodziny Cesarskiej może wyznaczyć pełnomocnika i nie ma konieczności, by stawał się w sądzie osobiście.

Artykuł 51. Żaden członek Rodziny Cesarskiej nie może być aresztowany lub postawiony przed sądem bez zgody Cesarza.

Artykuł 52. Jeśli członek Rodziny Cesarskiej popełni czyn uwłaczający jego godności lub zachowa się nielojalnie wobec domu cesarskiego, na polecenie Cesarza zostanie ukarany dyscyplinarnie. W przypadku cięższych przewinień może on być zawieszony w prawach członka Rodziny Cesarskiej lub może być ich pozbawiony, częściowo lub całkowicie.

Artykuł 53. Jeśli członek Rodziny Cesarskiej trwoni majątek, na polecenie Cesarza zasądza mu się zakaz zarządzania majątkiem i powołuje się jego zarządcę.

Artykuł 54. Decyzję odnośnie dwóch powyższych artykułów podejmuje Cesarz, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziny Cesarskiej.

ROZDZIAŁ 11. RADA RODZINY CESARSKIEJ

Artykuł 55. Radę Rodziny Cesarskiej (Kōzoku Kaigi) tworzą pełnoletni mężczyźni z Rodziny Cesarskiej. Na jej posiedzeniach mogą być obecni: Minister Wnętrza, Przewodniczący Tajnej Rady, Minister Dworu Cesarskiego, Minister Sprawiedliwości i Przewodniczący Wielkiej Rady Rozstrzygającej.

Artykuł 56. Cesarz przewodniczy posiedzeniom Rady Rodziny Cesarskiej lub wyznacza przewodniczącego spośród członków Rodziny Cesarskiej.

ROZDZIAŁ 12. POSTANOWIENIA DODATKOWE

Artykuł 57. Jeśli obecnym członkom Rodziny Cesarskiej, z pokolenia dalszego niż piąte, został nadany tytuł Księcia Cesarskiego, zachowują go w dotychczasowej formie.

Artykuł 58. Kolejność dziedziczenia tronu cesarskiego dotyczy wyłącznie linii głównej. Obecnie porządku tego nie mogą zakłócić adoptowane [wcześniej] dzieci cesarskie, wnukowie cesarscy i inni potomkowie.

Artykuł 59. Znosi się [dotychczasowe; EPR] godności Książąt Krwi, Książniczek Krwi, Książąt i Książniczek.

Artykuł 60. Znosi się wszelkie godności rodów Książąt Krwi oraz inne, które kolidują z zapisami niniejszego Aktu.

Artykuł 61. Majątek członków Rodziny Cesarskiej, ich wydatki roczne oraz inne powiązane z nimi przepisy ustala się odrębnie.

Artykuł 62. Jeśli w przyszłości konieczne stanie się wniesienie poprawek lub uzupełnień do niniejszego Aktu, decyzję o tym podejmie Cesarz, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziny Cesarskiej i doradców Tajnej Rady.